

TILAKOHTAINEN BIODIVERSITEETTISTRATEGIA

Käytännön opas suunnittelun tueksi

A close-up photograph of two beetles with prominent red and black longitudinal stripes on their elytra. They are perched on a green plant stem with small, pale yellow flowers. The background is a soft-focus field of similar plants under a clear sky.

Julkaisun tiedot

Teksti: Tarja Lahtinen Collin

Taitto: Katriina Koski

Kuvat: kuvaajatiedot löytyvät kootusti sivulta 31

Julkaisija: ProAgria Etelä-Suomi ry /

Kestävästi ja vastuullisesti toimiva maatila Kaakkois-Suomessa,
MaKe Kaakkois-Suomi

Kestävästi ja vastuullisesti toimiva maatila Hämeessä,
MaKe Häme

Kestävästi ja vastuullisesti toimiva maatila Uudellamaalla,
MaKe Uusimaa

Kestävästi ja vastuullisesti toimiva maatila Pirkanmaalla,
PirMaKe

Maatilojen kestävä ja vastuullinen tulevaisuus, MaKe 2.0
Uusimaa

Julkaisuvuosi: 2026

ISBN: 978-952-7050-34-7 (PDF)

1	Johdanto	4
2	Mitä biodiversiteetti eli luonnon monimuotoisuus tarkoittaa?	6
3	Mikä on tilan biodiversiteettistrategia?	8
4	Mitä biodiversiteettistrategia tarjoaa tilalliselle	10
5	Vastuullisuus ja muuttuva toimintaympäristö	16
6	Tuttu ympäristö – uusi näkökulma	18
7	Onko biodiversiteettistrategia luonnonsuojelua?	20
8	Tieto luo vaihtoehtoja	22
9	Tilan tavoitteet ohjaavat biodiversiteettityötä	24
10	Tilallisen oma rooli ja asiantuntijan tuoma tuki	28
	Lähteet	31

1 JOHDANTO

Kun pysähtyy pohtimaan jokaisen maatilan perustaa, on helppo ymmärtää, että vain luonto tarjoaa meille mahdollisuuden viljellä. Maaperä, metsät, vedet, ilmasto ja koko elonkirjo – eli biodiversiteetti – muodostavat sen kokonaisuuden, jossa maatilallinen päivittäin toimii ja jonka varaan hän rakentaa liiketoimintansa.

Hyvätkin tavoitteet luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi jäävät helposti irrallisiksi, elleivät ne kytkeydy maatilan talouteen. Suunnitelmallisen luonnon monimuotoisuuden edistämisen eli biodiversiteettistrategian on tuettava myös tilan elinkelpoisuutta.

Kaikkea ei voi kuitenkaan tarkastella vain lyhyen aikavälin taloudellisesta näkökulmasta. Ne valinnat, joita tänään tehdään, vaikuttavat siihen, millaisessa ympäristössä ja millä edellytyksillä tilalla viljellään ja toimitaan myös tulevien sukupolvien aikana. Ajatus siitä, että tila ei ole vain minua varten, vaan olen osa pidempää ketjua, on tuttua monelle tilalliselle. Mitä minä jätän jälkeeni ja millaiselle pohjalle seuraavat sukupolvet rakentavat, nojaa tämän hetken päätöksiin.

Maatilan biodiversiteettistrategia rakentuu monista pienistä osista, jotka yhdessä muodostavat selkeän kokonaisuuden. Sitä voi verrata maatilan työkalupakkiin: kun työkalut ovat järjestyksessä ja helposti käytettävissä, löytää oikeat välineet kehittämiseen.

Biodiversiteettistrategia auttaa kokoamaan yhteen tiedon tilan luonnon nykytilasta, vahvuuksista ja mahdollisuuksista. Kuten työkalupakkia, myös biodiversiteettistrategiaa voidaan täydentää ajan myötä. Kun ymmärrys tilan luonnosta kasvaa ja tavoitteet tarkentuvat, strategia kehittyy tilan mukana. Näin siitä muodostuu käytännöllinen ja pitkäjänteinen apuväline tilan tekemisen tueksi.

Harvalla ihmisryhmällä Suomessa on yhtä laaja ja monipuolinen mahdollisuus vaikuttaa erilaisiin ympäristöihin, kuin maanviljelijöillä. Päivittäisten valintojen kautta tilallinen vaikuttaa samanaikaisesti maaperään, vesistöihin, maisemaan, elinympäristöihin ja moniin eri lajeihin – ja vieläpä tuottaa samalla ruokaa.

Tästä syystä Sinä tilallisena olet avainroolissa luonnon monimuotoisuuden edistämisessä. Tänään tekemäsi ratkaisut vaikuttavat siihen, millaiset edellytykset viljelylle ja luonnon monimuotoisuudelle tilallasi on tulevaisuudessa.

Biodiversiteettistrategia on käytännöllinen työkalu, joka auttaa yhdistämään luonnon monimuotoisuuden, tuotannon ja tilan pitkän aikavälin kehittämisen.

2 MITÄ BIODIVERSITEETTI ELI LUONNON MONIMUOTOISUUS TARKOITTAA?

**YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO (Food and Agriculture Organization) kuvaa biodiversiteettiä kestävä-
n ruoantuotannon perustaksi. Pölyttäjät, maaperäeliöt,
luonnolliset viholliset ja monipuoliset elinympäristöt ovat
keskeisiä tekijöitä, joiden varaan maatalouden tuottavuus
rakentuu. Mutta mitä luonnon monimuotoisuus eli biodi-
versiteetti oikeastaan tarkoittaa?**

Biodiversiteetti, eli luonnon monimuotoisuus, tarkoittaa koko elämän rikkautta ja vaihtelua. Se näkyy kolmella tasolla:

1. Lajien monimuotoisuutena – kuinka paljon erilaisia kasveja, eläimiä, sieniä ja mikrobeja ympäristössä elää.
2. Geneettisenä monimuotoisuutena – kuinka paljon vaihtelua on saman lajin sisällä, esimerkiksi eri kasvilajikkeissa tai eläinroduissa.
3. Elinympäristöjen monimuotoisuutena – millaisia erilaisia ympäristöjä tilalla on, kuten peltoja, niittyjä, metsänreunoja, kosteikkoja ja ojia.

Yksinkertaisesti sanottuna luonnon monimuotoisuus eli biodiversiteetti tarkoittaa sitä, että tilalla on monenlaista elämää ja erilaisia ympäristöjä, jotka ihanteellisessa tilanteessa tukevat toisiaan.

Tilatasolla luonnon monimuotoisuus näkyy esimerkiksi siinä, että tilalla esiintyy runsaasti pölyttäjiä (pistiäisiä, päivä- ja yöperhosia, kovakuoriaisia, kukkakärpäsiä), mutta myös runsaasti petohyönteisiä ja lintuja, jotka auttavat pitämään tuholaisia kurissa. Pientareet, metsänreunat ja kosteikot tarjoavat monenlaisia elinympäristöjä eri lajeille ja maisema on vaihteleva ja ekologisesti toimiva kokonaisuus. Lisäksi maaperä on elävä ja siinä elää monipuolinen eliöstö.

Luonnon monimuotoisuus eli biodiversiteetti on kaiken ruoantuotannon ja lopulta koko elämän perusta.

Ilman toimivaa luonnon verkostoa emme voisi viljellä maata, tuottaa ruokaa tai ylläpitää elinvoimaista ympäristöä. Monimuotoinen luonto huolehtii monista tuotannon kannalta välttämättömistä toiminnoista. Se ylläpitää maan kasvukuntoa, kierrättää ravinteita, mahdollistaa pölytyksen, parantaa veden pidättymistä ja auttaa tilaa kestämään sään ääri-ilmiöitä sekä muita muutoksia.

Maataloudessa vaikutamme luonnon monimuotoisuuteen jatkuvasti. Suosimme lajeja ja elinympäristöjä, joista on hyötyä tuotannolle, ja pyrimme vähentämään niitä, jotka koemme haitallisiksi. Käsitteet kuten ”rikkaruoho” tai ”roskapuu” ku-

vaavat hyvin sitä, että arvioimme luontoa usein omasta kapeasta näkökulmastamme. Rikkaruohona pidetty voikukka onkin yksi tärkeimmistä pölyttäjiä ravintokasveista ja niin on myös roskapuuna pidetyn raidan laita. Moni tavallisena ja yleisenä pidetty laji onkin yllättäen taantunut paljon tai suorastaan uhanalaistunut. Maatiloilla ilmastoon ja lajeihin liittyvät muutokset on kuitenkin huomattu laajasti viime vuosina, sillä muutokset luonnossa vaikuttavat suoraan viljely-ympäristöön.

Luonnossa jokaisella lajilla ja elinympäristöllä on oma tehtävänsä ja paikkansa ekologisessa verkostossa. Se, mikä näyttää tuotannon näkökulmasta vähämerkityksiseltä tai suorastaan haitalliselta, voi olla tärkeä osa laajempaa ekologista verkostoa. Kun tämä verkosto toimii, se tukee myös tilan tuottavuutta, toimintavarmuutta ja kykyä sopeutua tulevaisuuden haasteisiin.

Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen ei tarkoita sitä, että kaikki jätetään koskemattomaksi. Se tarkoittaa luonnon ymmärtämistä ja tilan kehittämistä niin, että tuotanto ja luonnon hyvinvointi voivat tukea toisiaan pitkällä aikavälillä. Esimerkiksi erittäin uhanalainen luontotyyppi, perinnebiotooppi, ei selviäisi oman onnensa nojaan jätettynä. Se tarvitsee aktiivista hoitoa ja eläintilallista, joka on valmis hoitamaan eläimiään myös laidunkauden ulkopuolella.

Perinnebiotoopin tunnistaminen toi tukimahdollisuuksia

Etelä-Suomalaisella matkailupalveluja myyvällä hevostilalla oli vanhoja laidunalueita ja niittyjä, joiden erityinen arvo tai lajisto ei ole ollut tiedossa. Kun alue tunnistettiin perinnebiotoopiksi ja sen arvot kartoitettiin, tilallinen sai käyttöönsä uusia tukimahdollisuuksia ja selkeämmän perustelun alueen hoidolle. Samalla tilan maisema-arvo ja kiinnostavuus matkailun näkökulmasta kasvoivat. Tilallinen kehitti laidunnukseen liittyviä palveluja ja tapahtumia.

3 MIKÄ ON TILAN BIODIVERSITEETTISTRATEGIA?

Tilan biodiversiteettistrategia kokoaa tiedon siitä mitä luontoarvoja tilalla on, sekä miten niitä kehitetään ja ylläpidetään osana jokapäiväistä toimintaa - pitkäjänteisesti.

Biodiversiteettistrategia auttaa näkemään, missä tilan luonnon vahvuudet jo ovat ja missä on mahdollisuuksia lisätä monimuotoisuutta sekä ylläpitää olemassa olevaa. Usein varsin monipuolisen ja sirpaleisen kokonaisuuden hahmottamiseen, tiedon kokoamiseen ja arvojen tunnistamiseen tarvitaan laaja, systemaattinen ja ammattitaitoinen lähestymistapa.

Käytännössä biodiversiteettistrategia kokoaa yhteen tiedon siitä, millaisia elinympäristöjä ja lajeja tilalla on ja mitkä niistä ovat luonnon kannalta erityisen arvokkaita. Samalla pohditaan, millaista luontoa tilalla halutaan tulevaisuudessa nähdä ja miten ne kytketään tilan toimintaan ja talouteen.

Biodiversiteettistrategian avulla tilallinen voi tunnistaa muutamia tärkeimpiä kohteita, joihin kannattaa panostaa. Tavoitteena ei ole tehdä kaikkea kerralla, vaan edetä askel askeleelta omien tavoitteiden, resurssien ja tilan olosuhteiden mukaan. Parhaimmillaan biodiversiteettistrategia antaa tilalliselle selkeän suunnan: mitä tilalla jo tehdään luonnon hyväksi, mitä voisi kehittää seuraavaksi ja miten kehitystä voidaan seurata ajan myötä. Asiantuntijan avulla tilan luonnosta saadaan kokonaiskuva, joka helpottaa käytännön päätöksiä ja auttaa löytämään juuri omalle tilalle sopivat ratkaisut.

Jokainen tila on erilainen. Siksi myös biodiversiteettistrategia on aina tilakohtainen ja rakentuu tilan omien tavoitteiden, resurssien ja mahdollisuuksien pohjalta. Parhaimmillaan se auttaa näkemään, miten luonto ja tuotanto voivat vahvistaa toisiaan pitkällä aikavälillä.

Biodiversiteettistrategia
lähtee liikkeelle tilan
alkukartoituksella.

4 MITÄ BIODIVERSITEETTISTRATEGIA TARJOAA TILALLISELLE

Biodiversiteetti liittyy monin tavoin maatilan toimintaan ja voi tuoda tilalle oikein suunniteltuna ja toteutettuna taloudellista hyötyä. Strategiaan valitaan asioita, joihin tilalla on mahdollisuus, kiinnostus ja edellytykset.

Toimintavarmuuden vahvistaminen

Monimuotoinen luonto lisää tilan toimintavarmuutta. Esimerkiksi kosteikkojen suunnittelussa voidaan hyödyntää luonnostaan tulville alttiita peltoalueita, joissa viljely on haastavaa. Kosteikot parantavat peltojen vesitaloutta vähentämällä tulvimista ja lisäämällä maaperän vedenpidätyskykyä. Samalla ne suodattavat ravinteita ja kiintoainesta ennen kuin vedet kulkeutuvat vesistöihin. Lisäksi kosteikot tarjoavat elinympäristöjä monille kasvi- ja eläinlajeille, mikä lisää maatalousympäristön luonnon monimuotoisuutta. Kosteikon suunnitteluun ja toteutukseen on saatavilla tukea ja valmiin kosteikon hoitoon voi saada maatalouden ympäristötukea.

Monipuolinen pölyttäjäverkosto tuo hyötyjä

Monimuotoinen ympäristö tukee myös pölyttäjiä ja petohyönteisiä. Viljelijän kannattaa huomioida pölyttäjät muustakin kuin sadon näkökulmasta, sillä ne tukevat koko tilan ekosysteemin toimivuutta ja kestävyyttä. Monipuolinen pölyttäjäkanta myös pienentää viljelyn riskejä, koska pölytys ei ole riippuvainen yksittäisistä lajeista tai sääolosuhteista, mikä tasaa sadon vaihtelua. Samalla pölyttäjäystävälliset toimet, kuten niittykaistat ja vähäisempi torjunta-aineiden käyttö, edistävät maaperän hyvinvointia ja voivat vähentää tuotannon panostarvetta pitkällä aikavälillä. Lisäksi pölyttäjien huomiointi tukee ympäristövastuullista tuotantoa, jota kuluttajat ja elintarvikeketjut arvostavat yhä enemmän, ja auttaa täyttämään maatalouden tukijärjestelmien ja lainsäädännön vaatimuksia.

Pölyttäjien huomioiminen paransi satoa

Avomaan vihannesten ja marjojen viljelijä paransi satoaan ja sadon tasalaatuisuutta huomioimalla pölyttäjät tilallaan kokonaisvaltaisesti ja ympärivuotisesti. Näiden toimien seurauksena pölyttäjien määrä lisääntyi selvästi, mikä paransi satokasvien pölytystä, lisäsi sadon määrää sekä nosti sadon tasoa ja laatua merkittävästi. Viljelijä kiinnostui tämän seurauksena tilalla esiintyvistä pölyttäjälajeista ja teetti pölyttäjäkartoituksen hyödyntämällä paikallisen hyönteisseuran asiantuntijoita. Tulokset olivat sekä yllättäviä, että innostavia.

Maaperän hyvinvointi on osa kestävää viljelyä

Monimuotoinen maaperän biodiversiteetti on keskeinen tekijä toimivan ja tuottavan viljelyjärjestelmän taustalla.

Toimiva maaperä:

- Ylläpitää maaperän biologisia prosesseja ja ravinteiden kiertoa.
- Tehostaa kasvien ravinteiden ja veden saantia.
- Tukee juuriston kehittymistä ja terveyttä.
- Parantaa mururakennetta ja vedenpidätyskykyä.
- Auttaa kasveja kestäämään paremmin kuivuus- ja sadejaksoja.
- Edesauttaa kasvustoa kehittyä tasaisemmin.
- Antaa tasalaatuisemman sadon ja vakaamman tuotannon vuodesta toiseen.
- Vähentää kasvitautien ja tuholaisten painetta.
- Vähentää ulkoisten tuotantopanosten, kuten lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden tarvetta.
- Parantaa viljelyn kannattavuutta ja kestävyyttä.

Tiivistyneen pellon palauttaminen tuottavaksi

Viljatila oli pitkään kärsinyt heikentyvästä satotasosta. Viljelijä oli lisännyt lannoitusta ja panostanut kasvinsuojeluun, mutta sadot eivät enää vastanneet panoksia. Pelloilla esiintyi paikoin seisovaa vettä, kasvusto oli epätasainen ja kuivuuden aikana kasvit kärsivät nopeasti. Maan rakenne oli selvästi tiivistynyt ja juuristo jäi matalaksi.

Tilallinen päätti lähestyä ongelmaa yhdessä biodiversiteettistrategian suunnittelijan ja peltopuolen neuvojan kanssa. Ensimmäisessä vaiheessa kartoitettiin tilanne: tehtiin kuoppatestejä pellon rakenteen arvioimiseksi, havainnoitiin lierojen määriä ja tarkasteltiin lohkojen historiaa. Samalla tunnistettiin, että yksipuolinen viljelykierto ja toistuva raskas koneiden käyttö olivat heikentäneet maaperän biologista toimintaa.

Tilalle laadittiin uusi viljelystrategia, jossa biodiversiteetti nähtiin ratkaisun keskiössä. Ongelmalohkoille suunniteltiin monipuolinen kokonaisuus maan toimintaa parantavia toimenpiteitä. Jo parin kasvukauden aikana pelloilla nähtiin selviä muutoksia: maan mururakenne parani, lierojen määrä lisääntyi ja vesi läpäisi maan paremmin. Kasvit juurtuivat syvemmälle ja kasvusto tasoittui. Samalla lannoituksen vaste alkoi parantua, ja osa panoksista voitiin jopa vähentää ilman sadon laskua.

Monimuotoinen maisema osana kokonaisuutta

Maiseman arvo on tärkeä osa biodiversiteettistrategiaa, sillä monipuolinen elinympäristöjen kirjo ja hoidettu tilaympäristö muodostavat samalla arvokkaan kulttuuriympäristön. Kun pellot, pientareet, niityt, metsänreunat ja vesistöt muodostavat ehjän ja vaihtelevan kokonaisuuden, ne tukevat lajiston säilymistä ja lisäävät maiseman esteettistä ja virkistysellistä arvoa. Viljelymaisemalla on jo kulttuurihistoriallista merkitystä, sillä se kertoo alueen maankäytön historiasta ja perinteisistä viljelytavoista, mutta sillä on yhä enemmän arvoa myös nykypäivän tuotteistamisen näkökulmasta.

Hyvin hoidettu ja luonnonarvoja sisältävä maisema voi lisätä tilan vetovoimaa esimerkiksi matkailun, suoramyynnin ja brändäyksen kautta.

Kansallismaisemamme ja arvokkaat maisema-alueemme ovat tästä hyvä esimerkki: ne ovat säilyttäneet arvonsa juuri siksi, että niiden luontoarvoja ei ole liikaa heikennetty. Samalla tavalla myös yksittäinen maatila voi vahvistaa omaa arvoaan osana maisemaa.

Monilajinen metsä vahvistaa koko tilan tasapainoa

Metsäluonnon monimuotoisuuden huomioiminen voi tuoda tilalle monipuolisia hyötyjä, kuten paremman ekosysteemien toimivuuden, lisääntyneen hiilensidonnan ja paremman vastustuskyvyn ilmaston vaihteluita, tuholaisia ja tauteja vastaan.

Monilajinen ja eri-ikäinen metsä tukee myös pölyttäjiä, riistaeläimiä ja muuta lajistoa, mikä vahvistaa koko tilan ympäristön tasapainoa.

Strategisessa suunnittelussa metsäluonnon huomioiminen on tärkeää, koska se vaikuttaa pitkän aikavälin taloudelliseen kestävyyteen, mahdollistaa uusia tulonlähteitä (esim. luontoarvot, hiilikompensaatio, virkistyskäyttö) ja auttaa vastaamaan kasvaviin vastuullisuusvaatimuksiin sekä rahoituksen ehtoihin.

Metsäluonnon monimuotoisuuden huomioimisessa on tilalliselle usein tärkeää tasapaino: kaikkea ei tarvitse suojella, mutta jo kohdennetuilla toimilla voidaan saavuttaa merkittäviä hyötyjä. Tilalla voidaan esimerkiksi rajata arvokkaita elinympäristöjä, kuten vanhoja tai luonnontilaisen kaltaisia metsiköitä, suojelun piiriin ja hyödyntää samalla vapaaehtoisia rahoitusmuotoja, kuten METSO-ohjelmaa tai ensiaskeleitaan ottavaa luonnonarvokauppaa. Tämä mahdollistaa sen, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen voi tuoda myös taloudellista korvausta. Vanhojen metsien väheneminen on kansallisesti merkittävä haaste, sillä niiden mukana katoaa monia lajeja, jotka ovat riippuvaisia lahoppuusta ja pitkään kehittyneistä elinympäristöistä. Siksi jo pienehköjenkin arvokkaiden kohteiden säilyttäminen tilalla on tärkeä osa vastuullista maan käyttöä ja voi samalla toimia yhtenä tilan tulonlähteenä ja strategisena valintana tulevaisuutta varten.

Metsä tuottaa arvoa myös suojeltuna

Tilalla oli vajaan kymmenen hehtaarin laajuinen metsä, joka oli ollut metsänkäsitteilyn ulkopuolella miltei sata vuotta. Metsässä oli paljon lahoppuuta, kaatuneita runkoja, koloppuuta, erilaisia kääpiä, sammaleita ja jäkäliä sekä useiden uhanalaisten lintujen pesiä. Metsä oli tilan perheen lempimetsä vapaa-ajan viettoon ja retkeilyyn ja sille päätettiin hakea pysyvää METSO-suojelua. Suojelusta maksettiin tuntuva kertakorvaus, mikä oli lisäkannustin suojeluun.

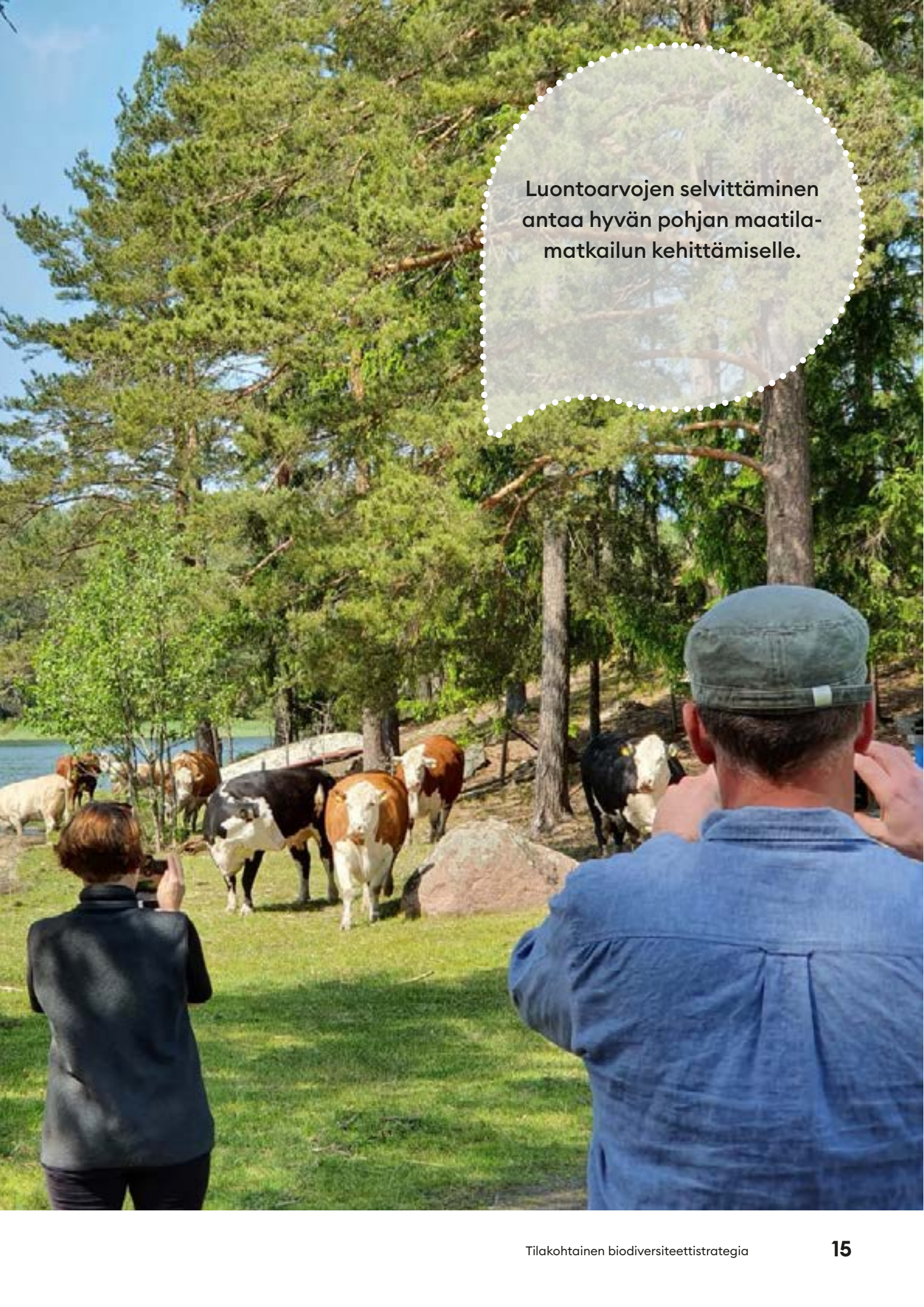
Luonnon monimuotoisuus voi avata tilalle uusia liiketoimintamahdollisuuksia

Monimuotoinen ja hyvin hoidettu ympäristö lisää tilan vetovoimaa, vahvistaa brändiä ja tarinaa tuotteiden ja palveluiden taustalla sekä luo uskottavan pohjan vastuullisuusviestinnälle. Tämä voi tukea esimerkiksi suoramyyntiä, jatkojalostettujen tuotteiden kehittämistä, matkailu- ja elämyspalveluita, koulutustoimintaa sekä muuta palveluliiketoimintaa. Kun tila pystyy osoittamaan, miten se vaalii luonnon monimuotoisuutta, se voi erottua markkinoilla ja rakentaa lisäarvoa, josta asiakkaat ovat valmiita maksamaan.

Luontoarvot vahvistivat tuotteiden tarinaa

Lammastilalla saaristossa tunnistettiin kartoituksessa arvokkaita niittyjä ja niittylajistoa, vanhoja rakennuspaikkoja ja monipuolinen pölyttäjälajisto. Näitä alettiin hyödyntää tilan viestinnässä ja suoramyytävien tuotteiden markkinoinnissa. Asiakkaat kiinnostuivat tilan vastuullisesta toiminnasta, mikä vahvisti tilan brändiä ja tuki suoramyyntiä. Tilallinen kehitti luontoarvojen ympärille suosittuja palveluja, kuten laidunkävelyn saaristomaisemassa ja illallisen laidunalueella.

Luontoarvojen selvittäminen antaa hyvän pohjan maatilamatkailun kehittämiseksi.

5 VASTUULLISUUS JA MUUTTUVA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Maatalouden toimintaympäristö muuttuu nopeasti. Luonnon monimuotoisuuteen, ilmastoon ja ympäristövastuuseen liittyvät vaatimukset näkyvät yhä enemmän viljelijöiden arjessa ja tukipolitiikassa, lainsäädännössä, rahoituksessa ja elintarvikeketjun odotuksissa.

Jo nyt EU:n yhteinen maatalouspolitiikka (CAP) ohjaa viljelyä kohti ratkaisuja, jotka tukevat luonnon monimuotoisuutta. Tukien ehdot, ekosysteemikorvaukset ja ympäristötoimenpiteet painottavat muun muassa maisemapiirteiden säilyttämistä, pölyttäjien huomioimista sekä maaperän ja vesistöjen hyvää tilaa.

Yhteistyökumppanit vaativat vastuullisuutta

Rahoittajat, vakuuttajat, elintarvikeyritykset ja muut yhteistyökumppanit tarvitsevat yhä enemmän tietoa siitä, miten tila tunnistaa ympäristöriskejä ja huolehtii luonnon monimuotoisuudesta.

Biodiversiteettiin liittyvä tieto on nousemassa välttämättömäksi osaksi vastuullisuutta ja riskienhallintaa maa- ja metsätaloudessa.

Tässä tilanteessa tilan biodiversiteettistrategia toimii ennakoivana työkaluna. Se auttaa muodostamaan selkeän tilannekuvan siitä, millaisia luontoarvoja tilalla on, mitkä niistä ovat tuotannon ja ympäristön kannalta merkittäviä ja miten niitä voidaan tarkastella osana tilan pitkän aikavälin kehittämistä.

Biodiversiteettistrategia auttaa varautumaan tulevaisuuden vaatimuksiin ja tekee näkyväksi sen työn, jota tilalla jo tehdään luonnon hyväksi. Kun tilan luontoarvot ja tavoitteet on jäsennetty selkeästi, on helpompi keskustella tukimahdollisuuksista, investoinneista, yhteistyöstä ja tilan vastuullisuudesta.

Biodiversiteettistrategia antaa tilalliselle mahdollisuuden tarkastella omaa tilaansa kokonaisuutena – myös suhteessa siihen, mitä tulevaisuudessa odotetaan. Kun tilalla on selkeä näkemys oman tilan luonnonarvoista, muutoksiin on helpompi vastata suunnitelmallisesti ja omista lähtökohdista käsin. Biodiversiteettistrategian hyöty tulee näkyväksi, kun tilaa tarkastellaan kokonaisuutena ja ymmärretään, että jokainen tilalla tehtävä ratkaisu vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen. Omat valinnat voivat joko heikentää tai vahvistaa lajien elinmahdollisuuksia ja elinympäristöjen laatua.

Biodiversiteetti investoinnin mahdollistajana maitotilalla

Keskikokoinen maitotila alkoi kehittää toimintaansa vastuullisuuden näkökulmasta, tavoitteena parantaa tilan pitkän aikavälin kannattavuutta ja vastata kiristuviin ympäristövaatimuksiin. Tilalla panostettiin luonnon monimuotoisuuden kehittämiseen monin eri tavoin. Toimenpiteet lisäsivät pölyttäjiä ja muun eliöstön määrää, paransivat satovarmuutta ja vähensivät ulkoisten tuotantopanosten tarvetta. Samalla tila alkoi viestiä aktiivisesti vastuullisuustoimistaan osana maidon tuotantoketjua ja tilan omaa brändiä. Tämä herätti kiinnostusta niin meijerissä, kuin paikallisissa sidosryhmissä.

Kun tila haki rahoitusta investointiin, sen vahva sitoutuminen biodiversiteettiin, maaperän hyvinvointiin ja maisemanhoitoon nähtiin merkittävänä vastuullisuutta vahvistavana tekijänä. Tila sai investointitukea ja edullisemman rahoitusratkaisun, koska se täytti kestävän rahoituksen kriteerejä ja pystyi osoittamaan konkreettisia ympäristöhyötyjä.

6 TUTTU YMPÄRISTÖ – UUSI NÄKÖKULMA

Tilalla voi olla yllättävän suuri määrä erilaisia elinympäristöjä ja lajeja ja niiden määrä voi hämmästyttää, vaikka ympäristö onkin tuttu.

Omien havaintojen lisäksi tarvitaankin yleensä asiantuntija tekemää elinympäristöjen ja lajien kartoitusta. Usein jo yleistasoinen tarkastelu tilalla antaa kuvan sen mahdollisuuksista ja tämän tiedon pohjalta lähdetään kohdentamaan mahdollisia lisäkartoituksia.

Peltojen lisäksi tilan elinympäristöihin kuuluvat esimerkiksi pientareet, reuna-vyöhykkeet, metsät, kosteikot, ojat, vesistöt ja pienvesistöt, luonnonlaitumet, perinnebiotoopit ja tilakeskuksen pihapiiri. Jokaisella näistä alueista on omat ominaispiirteensä ja merkityksensä sekä tuotannon, että luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Maatilan elinympäristöt jakautuvat pienelinympäristöiksi.

Myös yksittäisen alueen sisällä voi olla paljon vaihtelua. Esimerkiksi laidunalue on harvoin yhtenäinen luontotyyppi, vaan se voi sisältää useita erilaisia elinympäristöjä ja niiden sisällä pienelinympäristöjä. Samalla laidunalueella voi olla hakamaata, kuivaa niittyä, kosteaa niittyä, tulvaniittyä tai havupuuvaltaisia osia. Hakamaa voi puolestaan olla esimerkiksi kuiva katajavaltainen hakamaa tai rehevämpi lehtipuuhaka. Jokaisella näistä elinympäristöistä on omat tyypilliset kasvi-, hyönteis- ja lintulajinsa sekä niille ominaiset maaperä- ja kosteusolosuhteet. Pienelinympäristöjä laidunalueen sisällä voi edustaa esimerkiksi lahopuu tai kiviaita, joilla kummallakin on tarjota elinympäristö monille lajeille.

Sama monimuotoisuus näkyy metsäelinympäristöissä. Suomessa metsäluonto jaetaan useisiin päätyyppeihin kasvupaikan ravinteisuuden ja kosteuden perusteella, kuten kuiviin kankaisiin, tuoreisiin kankaisiin, lehtoihin ja soihin. Näiden sisällä on lukuisia alatyyppejä. Jokaisella niistä on oma lajistonsa ja ominainen ekologinen toimintansa.

Vesistöt ja kosteikot edustavat omaa luonnon monimuotoisuuden lokeroaan. Suomen pitkät rannikkoalueet, saaristo, järvet ja pienvesistöt edustavat kukin omanlaistaan elinympäristöä, joiden sisällä on vaihtelua niin maantieteellisesti, kuin tilatasolla. Näiden elinympäristöjen huomioiminen on osa biodiversiteettistrategiaa.

Maatilan pienelinympäristöt ovat erityisen arvokkaita

Tärkeitä ja usein hieman väheksyttyjä pienelinympäristöjä ovat pientareet, avoimet pellon ja metsän väliset vyöhykkeet, metsäsaarekkeet peltojen keskellä sekä avo-ojat. Näiden lisäksi merkitystä on myös niin sanotuilla uuselinympäristöillä, kuten paahteisilla varastointialueilla, hiekkakentillä, sorakuopilla ja muilla vähäravinteisilla, avoimilla alueilla. Näiden alueiden säilyttäminen ja kevyt hoito voivat lisätä merkittävästi tilan kokonaisbiodiversiteettiä ja vahvistaa ekologista verkostoa ilman merkittäviä tuotannollisia menetyksiä.

Kaiken kaikkiaan siis aivan ”tavallinenkin” maatila tarjoaa monipuolisen lähtötilan ja lukemattomia mahdollisuuksia kehittää luontoarvoja. Usein kyse ei ole suurista investoinneista tai tuotannosta luopumisesta. Tärkeintä on kokonaisuuden hahmottaminen; miten tilan elinympäristöt muodostavat yhdessä verkoston, jossa lajit voivat elää, liikkua ja lisääntyä ja miten ne kytkeytyvät myös tilan ulkopuolisiin elinympäristöihin.

7 BIODIVERSITEETTISTRATEGIA VILJELIJÄN NÄKÖKULMASTA

Kun viljelijä itse tietää, missä arvokkaat elinympäristöt tai suojellut lajit sijaitsevat, niihin voidaan suhtautua suunnitelmallisesti ja ottaa ne huomioon osana tilan kehittämistä.

Moni tilallinen suhtautuu varauksella luonnon monimuotoisuuteen liittyviin hankkeisiin ja selvityksiin, koska ne saatetaan yhdistää suojeluun ja pelkoon siitä, että omaa päätösvaltaa tilan käytöstä rajoitetaan. Tämä huoli on ymmärrettävä. Biodiversiteettistrategian tarkoituksena ei ole suojella tilaa viranomaispäätöksillä tai asettaa uusia rajoituksia. Kyse on ennen kaikkea tilallisen omasta työkalusta, jonka avulla hahmotetaan, millaisia luontoarvoja tilalla on ja miten niitä voidaan hyödyntää ja kehittää tilan omista tavoitteista lähtien. Käytännössä tilanne on helpompi hallita, kun tilan luontoarvot tunnistetaan ajoissa. Tämä antaa mahdollisuuden vaikuttaa ratkaisuihin, hyödyntää vapaaehtoisia suojelukeinoja ja harkita myös niihin liittyviä korvauksia ja tukia.

Tosiasia on, että jos tilalla esiintyy luonnonsuojelullisesti merkittäviä lajeja tai elinympäristöjä, niiden huomioiminen on joka tapauksessa edessä jossain vaiheessa – usein riippumatta siitä, kuka asian ensimmäisenä nostaa esiin. Siksi onkin tilallisen kannalta vahvempi lähtökohta olla itse liikkeellä. Silloin asiat eivät tule yllätyksenä, vaan ne voivat olla hallittu osa tilan strategiaa ja jopa mahdollisuus.

Merikotka - uhasta mahdollisuudeksi rannikotilalla

Saaristolaistilalla harjoitettiin kalastusta ja pienimuotoista matkailua. Viime vuosina tilallinen koki merikotkien lisääntymisen ongelmana. Ne liikkuvat samoilla kalapaikoilla ja tilalle syntynyt merikotkan pesäpaikka herätti huolta rajoituksista ja tulevista velvoitteista.

Tilallinen päätti asiantuntijan kanssa keskusteltuaan tarkastella tilannetta uudesta näkökulmasta yhteistyössä neuvojan kanssa. Pesäpuu ilmoitettiin ja sen ympäristö rauhoitettiin. Samalla huomattiin, että merikotkan läsnäolo kertoi hyvästä kalakanasta, ympäristön häiriöttömyydestä ja vesistön tilasta – se oli tavallaan ”laadun merkki”. Tilallinen alkoi nähdä tilanteen mahdollisuutena.

Tilalla alettiin hyödyntää tilannetta. Merikotkasta tehtiin osa tilan tarinaa ja viestintää (”ravintoketjun huiput viihtyvät täällä”), lopulta tilan logossakin esiintyi merikotka. Nykyään tilalla järjestetään pienimuotoisia luonto- ja linturetkiä valokuvaajille yhteistyössä muiden paikallisten toimijoiden kanssa sekä valmistetaan erilaisia linnunpönttöjä myyntiin. Tilalla on myös kehitetty suoramyyntiä ja brändiä luonnonläheisyyden ympärille.

8 TIETO LUO VAIHTOEHTOJA

Kun tilallisella on selkeä käsitys siitä, millaisia elinympäristöjä ja luontoarvoja tilalla on, hän pystyy paremmin ennakoimaan muutoksia ja tekemään päätöksiä omista lähtökohdistaan. Tämä helpottaa reagointia esimerkiksi tukiehtojen muutoksiin, rahoittajien kysymyksiin, asiakkaiden vastuullisuusodotuksiin tai uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin.

Oman tilan luontoarvojen tunteminen antaa viljelijälle paremmat mahdollisuudet vaikuttaa tilaa koskeviin ratkaisuihin. Kun tilan luontoarvot tunnetaan hyvin, ei tarvitse tehdä ratkaisuja kiireessä tai pelkästään ulkopuolelta yllätyksenä tulevan tiedon ja vaatimusten ohjaamina, vaan tilaa voidaan kehittää suunnitelmallisesti ja omien tavoitteiden mukaisesti.

Biodiversiteettistrategia auttaa tunnistamaan ja kehittämään

Biodiversiteettistrategia auttaa tekemään näkyväksi sen, mitä tilalla jo on, ja luo vahvan perustan tulevaisuuden valinnoille. Mitä paremmin tunnet tilasi luonnon, sitä paremmin pystyt itse päättämään, miten haluat sitä hyödyntää, vaalia ja kehittää.

Biodiversiteettistrategia ei sido tilallista mihinkään toimenpiteisiin. Se on luottamuksellinen dokumentti, jonka hyödyntäminen on täysin tilallisen käsissä. Biodiversiteettistrategia ei muuta alueiden juridista statusta eikä tee tilasta suojelualueita. Sen sijaan se tarjoaa tietoa ja näkökulmia, joiden avulla tilallinen voi tehdä päätöksiä tietoisemmin ja ennakoida tulevaisuuden mahdollisuuksia ja vaatimuksia. Usein biodiversiteettistrategia auttaa tunnistamaan, että luonnon monimuotoisuuden huomioiminen ei ole ristiriidassa tuotannon kanssa. Tavoitteena on säilyttää päätösvalta tilallisella. Mitä paremmin tunnet oman tilasi luontoarvot ja niiden merkityksen, sitä vahvemmalta pohjalta voit itse päättää, miten haluat tilaasi kehittää nyt ja tulevaisuudessa.

Kun tila nähdään kuin palapelin paloista koostuvana mosaiikkina, on helpompi ymmärtää, että kaikki tilan osat eivät palvele samaa tarkoitusta – eikä tarvitsekaan. Osa alueista on tuotannon kannalta keskeisiä, osa toimii luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaina elinympäristöinä, ja monet alueet tukevat molempia.

Juuri tämän kokonaisuuden tunnistaminen on biodiversiteettistrategian keskeinen lähtökohta. Usein juuri ne kohteet, jotka eivät ole tuotannollisesti kaikkein tehokkaimpia, tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia luonnon vahvistamiseen.

Tällainen tarkastelu ei edellytä valmiita ratkaisuja, mutta se auttaa näkemään tilan uudella tavalla. Samalla voi syntyä oivallus siitä, että luonnon monimuotoisuuden kehittäminen on osa tilan kokonaisvaltaista suunnittelua. Kun tämän näkökulman tunnistaa, on helpompi arvioida, millaista hyötyä strategisesta tarkastelusta voisi omalle tilalle olla.

Uhanalainen laji vaikutti suunnitteluun

Tilallinen suunnitteli metsänhoitoa ja metsäojien kunnostusta. Koska tiedossa oli, että alueella esiintyi luonnonsuojellisesti merkittävä laji, toimenpiteitä muokattiin neuvojan kehotuksesta ennakkoon yhteistyössä viranomaisten ja urakoitsijan kanssa. Näin vältettiin tilanteet, joissa työt olisi jouduttu esimerkiksi keskeyttämään tai suunnitelmia muuttamaan kiireellä myöhemmin. Lopputulos oli kaikkia osapuolia tyydyttävä.

9 TILAN TAVOITTEET OHJAAVAT BIODIVERSITEETTITYÖTÄ

Toimiva biodiversiteettistrategia syntyy vasta, kun tilan lähtökohdat, vahvuudet, rajoitteet ja tavoitteet tunnistetaan ja sovitetaan yhteen. Biodiversiteettistrategian tulee tukea tilallisen omia päämääriä ja sopia tilan tuotantosuuntaan, taloudellisiin resursseihin ja tulevaisuuden suunnitelmiin.

Tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi tuotannon turvaamiseen, taloudelliseen realismiin, maiseman hoitoon, lisäliiketoiminnan kehittämiseen tai sukupolvenvaihdokseen. Yhdelle tilalle tärkeintä voi olla maan kasvukunnon vahvistaminen, toiselle matkailun kehittäminen ja kolmannelle tilan vastuullisuuden osoittaminen asiakkaille ja yhteistyökumppaneille. Yhtä lailla kukin tila voi valita omaksi strategiakseen edistää metsäluonnon monimuotoisuutta, kosteikkojen tilaa tai vaikkapa perinnebiotooppien hoitoa laiduntamalla.

Jokainen tila on erilainen

Koska tilat eroavat toisistaan, myös biodiversiteettityö näyttää joka tilalla erilaiselta. Ratkaisuihin vaikuttavat tuotantosuunta, maantieteellinen sijainti, käytettävissä olevat resurssit sekä tilallisen oma elämäntilanne ja kiinnostuksen kohteet. Juuri siksi biodiversiteettistrategia on aina räätälöity kokonaisuus. Kun tilan luontoa tarkastellaan asiantuntevasti osana tilan tavoitteita ja mahdollisuuksia, voidaan löytää ratkaisuja, jotka ovat sekä käytännöllisiä että vaikuttavia. Parhaimmillaan strategia auttaa tunnistamaan ne toimenpiteet ja kehityssuunnat, joista on eniten hyötyä juuri kyseiselle tilalle.

Harvinaisen lajin esiintyminen tuki hanketta

Tilallinen suunnitteli kosteikon kunnostusta ja tiesi ennakkoon, että alueella esiintyi arvokasta linnustoa ja monipuolista kosteikkolajistoa ja tilasi kartoituksen asiantuntijalta. Kun luontoarvot oli dokumentoitu etukäteen, hankkeelle oli helpompi perustella rahoitusta ja hakea tukea. Samalla kunnostus voitiin suunnitella niin, että se paransi sekä luonnon monimuotoisuutta että vesiensuojelua.

Tilakeskus ja pihapiiri
ovat osa maatilan
luonnon
monimuotoisuutta.

Tervapääskyjen huomiointi tilalla toi nopeita tuloksia

Kasvinviljelytila huomasi, että tilakeskuksen vanhoissa rakennuksissa aiemmin pesineiden tervapääskyjen määrä oli vähentynyt nopeasti. Viljelijä päätti tukea uhanalaista lajia osana tilan biodiversiteettityötä.

Hän asensi pönttöjä tervapääskyille ja varmisti esteettömän pääsyn pesäpaikoille ja pesimärauhan. Lisäksi hän jätti pihapiiriin avoimia savi- ja mutapintaisia kohtia, joita kasteltiin pesänrakennusaikaan ja joista linnut voivat hakea rakennusmateriaalia. Myös torjunta-aineiden käyttöä tarkennettiin. Naapuritilalla oli laiduntavia eläimiä lähellä ja viljelijät ryhtyivät toimiin yhteistuumin.

Jo ensimmäisenä kesänä muutama pari asettui tekopesiin, ja kolmen vuoden aikana pääskyjen määrä kasvoi 2 pesivästä parista 5 pariin. Samalla havaittiin hyönteisten määrän lisääntymistä pihapiirissä.

Pääskyjen runsastuminen koettiin positiivisena maisema- ja viihtyvyystekijänä. Viljelijä hyödynsi kehitystä viestinnässä ja kertoi pääskyjen paluusta osana tilan vastuullisuustyötä esimerkiksi suoramyynnin ja sosiaalisen median kautta. Tilamyymälään tuli myyntiin paikallisen valmistajan tekemiä tekopesiä pääskyille.

10 TILALLISEN OMA ROOLI JA ASiantuntijan TUOMA TUKI

Biodiversiteettityön aloittaminen ei edellytä valmiita vastauksia tai suuria investointeja. Ensimmäinen askel on pysähtyä tarkastelemaan omaa tilaa uudesta näkökulmasta. Tilallinen tuntee maansa, sen vahvuudet, haasteet ja historian paremmin kuin kukaan muu. Tämä käytännön tieto on arvokas perusta kaikelle luonnon monimuotoisuuden kehittämiselle.

Voit aloittaa havainnoimalla tilan eri alueita, kokoamalla yhteen olemassa olevaa tietoa ja pohtimalla omia tavoitteitasi.

- Mitä tiedän jo tilani luonnoarvoista?
- Mikä tilallani toimii jo hyvin luonnon monimuotoisuuden kannalta?
- Missä näen kehittämismahdollisuuksia?
- Mitkä asiat kiinnostavat tai huolestuttavat eniten?
- Mitkä ovat tavoitteeni?

Jo näiden kysymysten pohtiminen auttaa muodostamaan selkeämmän käsityksen tilan lähtötilanteesta ja antaa hyvän pohjan haastattelulle, joka on biodiversiteettistrategian ensiaskel.

Kun tietoa ja havaintoja on kertynyt, asiantuntijan rooli on auttaa kokoamaan ne ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi. Ammattimainen arviointi tuo esiin tilan luonnon kannalta merkittävimmät kohteet, auttaa tunnistamaan kehittämisen painopisteet ja tarkastelemaan, miten luonnon monimuotoisuus voi tukea tilan tuotantoa, taloutta ja tulevaisuuden tavoitteita.

Parhaimmillaan yhteistyö yhdistää tilallisen käytännön kokemuksen ja asiantuntijan kokonaisnäkömyksen.

Tällöin biodiversiteettistrategiasta muodostuu selkeä, tilakohtainen suunnitelma, joka auttaa tekemään harkittuja päätöksiä ja etenemään askel kerrallaan kohti omia tavoitteita.

Tilallisen kannalta hyvä lähtökohta on pohtia esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

1. Missä luonnon monimuotoisuus näkyy tilalla jo nyt? Onko luonnon tila heikentynyt? Missä, miten ja miksi? Millä aikavälillä?
2. Mitä lajeja tilalla esiintyy ja/tai mitä ennen esiintyi, mutta nyt ovat vähentyneet/hävinneet kokonaan?
3. Mitkä alueet ovat tuotannollisesti haastavia, mutta luonnon kannalta arvokkaita? Voisiko näitä kehittää?
4. Missä tuotannon ja luonnon tavoitteet tukevat toisiaan?
5. Missä tuotannon ja luonnon välillä on ristiriitoja? Ovatko ne ratkaistavissa edes osittain?
6. Mitkä toimenpiteet toisivat nopeita hyötyjä pienellä vaivalla tai kustannuksella?
7. Mitkä toimenpiteet ovat pitkän aikavälin investointeja, joiden hyödyt näkyvät myöhemmin (esim. maaperä, metsät)?
8. Miten nykyiset viljelykäytännöt vaikuttavat maaperän, pölyttäjien ja muun eliöstön tilaan?
9. Voisiko tilalla hyödyntää uusia tukia ja rahoitusinstrumentteja biodiversiteettitoimiin?
10. Mitä riskejä liittyy siihen, jos biodiversiteettiä ei huomioida (esim. satojen vaihtelu, tuholaiset, maaperän heikkeneminen)?
11. Miten biodiversiteettityö voisi vahvistaa tilan kannattavuutta tai tulonlähteitä (esim. parempi sato, brändi, matkailu)?
12. Voiko tilan eri osa-alueista muodostaa toisiaan tukevan kokonaisuuden (pellot, metsät, pihapiiri, vesistöt)?
13. Miten tilan maisema ja ympäristö tukevat tilan identiteettiä ja arvoa myös ulospäin?
14. Mitä osaamista tai yhteistyötä tarvitaan (neuvonta, verkostot, hankkeet)?

Opas on tehty osana MaKe-hankkeita

MaKe-hankkeissa tuetaan viljelijöitä kehittämään maatilojensa toimintaa kestäväksi, kannattavaksi ja tulevaisuuden muutoksiin sopeutuvaksi. Tavoitteena on vahvistaa maatilojen valmiuksia vastata ilmastonmuutoksen, markkinoiden ja toimintaympäristön muutosten tuomiin haasteisiin sekä hyödyntää niiden tarjoamia mahdollisuuksia.

Hankkeessa edistetään viljelijöiden osaamista muun muassa maan kasvukunnon, vesitalouden, luonnon monimuotoisuuden, ilmastokestävän tuotannon, eläinten hyvinvoinnin sekä vastuullisten viljely- ja tuotantomenetelmien teemoissa. Käytännönläheistä tietoa ja uusia näkökulmia tarjotaan webinaarien, seminaarien, pellonpiennartapahtumien, pienryhmien ja opintomatkojen avulla.

Keskeinen osa hankkeen toimintaa on viljelijöiden välinen tiedonvaihto ja verkostoituminen. Tilavierailut, pienryhmät ja opintomatkat tarjoavat mahdollisuuden tutustua käytännössä toimiviin ratkaisuihin ja jakaa kokemuksia muiden maatalayrittäjien kanssa. Tavoitteena on löytää tilakohtaisesti toimivia keinoja, jotka vahvistavat maatalouden ekologista, taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä sekä tukevat maatilojen menestymistä myös tulevaisuudessa.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Elinvoimakeskus

LÄHTEET

FAO: [Biodiversity is the foundation of agrifood systems](#)

FAO [State of Biodiversity for Food and Agriculture in Finland](#)

[Euroopan komission sivu maatalouden biodiversiteetistä](#)

[EU:n biodiversiteettistrategia 2030](#)

[EU:n biodiversiteettirahoituksen ajankohtainen katsaus](#)

<https://www.birdlife.fi/suojelu/oma-ymparistomme/maatalouslinnut/>

<https://www.luke.fi/fi/tilastot/indikaattorit/agrikaattori-capvaikuttavuusin-dikaattorit-20232027/viljelymaiden-lintuindeksi>

<https://proagria-website.files.svdcdn.com/production/ProAgria/Ita-Suomi/Monimuotoisuus-ja-polytys-marjatilalla-24-4-2025-Polytyksen-hyoty-luonno lle-ja-viljelijalle-Sakari-Raiskio-Luke.pdf>

<https://www.metsakeskus.fi/fi/metsan-kaytto-ja-omistus/metsien-suojelu-ja-elinymparistojen-hoito/uhanalaisten-lajien-elinymparistojen-sailyttaminen>

Selvitys: EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden toteuttamiseen osittain hyvät valmiudet Suomessa | Luonnonvarakeskus

<https://luonnontila.fi/indikaattorit-elinymparistoittain/maatalousymparistot/>

<https://mmm.fi/cap27/cap-suunnitelma>

[ProAgria | Kun oma tila avautuu uudella tavalla – biodiversiteettistrategia tilallisen työkaluna](#)

[100 askelta luonnon monimuotoisuuteen -opas](#) (PDF)

KUVAT:

Koski, Katriina: s. 2

Lahtinen Collin, Tarja: s. 5, 7, 10, 15, 17, 19, 20-21, 22, 25, 27

Poikonen, Jaska: kansi, s. 12

Palmu, Nina: s. 9

Tilakohtainen biodiversiteettistrategia

Käytännön opas suunnittelun tueksi

Hanketta ovat rahoittaneet

Euroopan unionin
osarahoittama

Elinvoimakeskus